

Telšių vyskupas Vincentas BORISEVIČIUS: kai tikėjimas stipresnis už baimę

Janina BUCEVIČĖ

Vartau prieš 138 metus lapkričio 23-ąją gimusio antrojo Telšių vyskupijos vyskupo Vincento Borisevičiaus biografiją: gimė Suvalkijoje, mokėsi Sankt Peterburge, Seinuose, Freiburge, į kunigus išventintas Feldkirche (Austrijoje). Galiausiai, pakviestas Telšių vyskupo Justino Staugaičio, 1926 m. atsiduria Žemaitijoje, paskiriamas eiti vyskupijos kanclerio, Telšių kunigų seminarijos rektoriaus pareigas, vėliau tampa Telšių vyskupu, o 1946 m. jį ištinka kankinio dalia – vyskupas įkalinamas NKGB kalėjimo rūsiuose Vilniuje. Iš ten jis nebegrįžo.

Tai svarbiausi gyvenimo faktai. O koks žmogus buvo vyskupas V. Borisevičius?

Jis nepaliko nei užrašų, nei dienoraščių, nei prisiminimų, net ir išlikę septyni jo vyskupavimo metais parašyti ganytojiški laišškai – gana sausoki, atrodo, kad autorius tarsi slepiasi už citatų iš Šventojo Rašto, teologų, mokslininkų, rašytojų minčių ir teiginių. Bet... Laiškuose akcentuojamas rūpestis žmonėmis: vyskupas ragina tikinčiuosius padėti vargšams, Antrojo pasaulinio karo pabėgėliams, nelaimių ištiktiesiems, primena Dievo ir artimo meilės įsakymą, ištikimybę tiesai ir sąžinei, atvirai kalba apie bolševizmo – materialistinio komunizmo – grėsmę ir jo pasekmes žmonėms, skatina tautiečius dorai ir blaivybei, primena, kiek nelaimių atneša besaikis girtavimas, Dekalogo nepaisymas ir kt.

Žinoma, kad V. Borisevičius emociškai nepalūžo, kai jis 1945 m. gruodžio 18–23 d. dienomis pateko į sovietų valdžios nemalonę. 1946 m. sausio 3d. laiške „Piliečiui NKGB generolui Vilniuje“ jis atvirai rašė: „Po to, ką išgyvenau paskutinėmis dienomis, Šv. Jono Evangelijoje (10, 11) perskaityti Atpirkėjo žodžiai: „Geras ganytojas už avis guldo gyvybę“, mane giliai sukrėtė. Dėl to pareiškiu, kad įskundimai visiškai nesuderinami nei su mano titulu, nei su pareigomis, nei su sąžine ir tai daryti kategoriškai atsisakau. Jei aš nusikaltau, turiu pats

Telšių
kunigų
seminarijos
rektorius
prelatas
Vincen-
tas Bori-
sevičius
1933 m.

išpirkti savo kaltę, o ne kas nors kitas už mane. To reikalauja mano religija“.

V. Borisevičius gyveno tuo, kuo tikėjo. Gyvenimas jo nelepino: gimė 13 vaikų šeimoje, sulaukęs septynerių metų, neteko motinos. Būdamas vos dešimties metų amžiaus pradėjo mokytis Petrapilio Šv. Kotrynos gimnazijoje. Mokyklą kartu su juo lankė vyresnysis brolis Kazimieras, tad jautėsi kiek saugiau – vis ne vienas toli nuo namų. Sulaukęs šešiolikos V. Borisevičius tapo Seinų kunigų seminarijos auklėtiniu, būdamas dvidešimt dviejų metų amžiaus jau buvo diakonas ir studijavo Šveicarijos Freiburgo universitete. Jam, dar visai jaunajam kunigui, teko patirti ir Pirmojo pasaulinio karo žiaurumus, dirbti karo kapelionu Rusijos kariuomenėje. Pabėgėlio dalį patyrė Voroneže.

1918 m. grįžęs į Lietuvą jis aktyviai įsijungė į

Vyskupas Vincentas Borisevičius (pirmoje eilėje centre) jo pirmosios kanoninės vizitacijos Vidsodyje metu – 1940 m. gegužės 21 d.

Iš kairės: Telšių vyskupas Vincentas Borisevičius Telšių katedroje 1944 m.; Telšių kunigų seminarijos II laidos absolventų vinjetė. 1933 m.

Lietuvos valstybės kūrimą, buvo Marijampolės tarybos narys, ėjo kapeliono pareigas gimnazijose, 1922m. tapo Seinų kunigų seminarijos Gižuose profesoriumi, 1927 m. – Telšių kunigų seminarijos rektoriumi. Tuo laikotarpiu Telšių kunigų seminarija buvo laikoma itin drausminga (tai patvirtino ir iš Romos atvykęs vizitatorius Pelter, pažymėjęs, kad ši seminarija „auklėja širdis ir protus“).

V. Borisevičius klierikams dėstė moralinę teologiją. Jis buvo lankstus – nors per paskaitas griežtai pasisakydavo prieš tkius šokius kaip tango ir foks-trotas, XX a. 4 deš. laikytus pernelyg moderniais šokiais, tačiau 1935 m., Telšiuose stebėdamas ketvirtojo (jubiliejinio) ateitininkų kongreso dalyvius, šokančius tuos šokius, kunigui Feliksui Gureckui ištare: „*Žiūrėk, kunige Feliksai, kaip gražiai katalikiškas jaunimas linksminasi*“.

Kadangi vyskupas pats apie save nerašė, dabar, prisimenant jį, remiamasi jo amžininkų prisiminimais.

V. Borisevičius buvo pirmasis vyskupas, kurio konsekracija po daugiau kaip 500 metų nuo Žemaičių krikšto vyko Žemaitijoje – Telšių mieste.

Kunigas dr. F. Gureckas apie V. Borisevičių yra palikęs tokias eilutes: „*jis buvo vidutinio ūgio, kiek tamsesnės veido konstrukcijos, žilų plaukų, visada su akiniais, dailus vyskupėlis, labai tvarkingai apsirengęs, besišypsąs*“. Mokytojas J. Mačernis yra pažymėjęs, kad „*Jo šventumas nebuvo tik kontempliatyvus, o greičiau veiklumo šventumas*“.

Vyskupas aktyviai dalyvavo Lietuvių katalikų mokslo akademijos, ateitininkų sendraugijų, Lie-

tuvių vyrų katalikų sąjungos veikloje, vadovavo Telšių katalikų veikimo centrui, padėjo „pavasarininkams“, ateitininkams ir kitoms katalikiškoms organizacijoms, rėmė Šv. Vincento Pauliečio draugiją, rašė straipsnius, pamokslus, rengė rekolekcijas, susitikimus. Holokausto laikotarpiu V. Borisevičius ragino kunigus padėti žydams, pats juos gelbėjo, padėjo belaisviams, partizanams.

Tie, kas pažinojo vyskupą V. Borisevičių, stebėjosi jo kuklumu, atvirumu, nesumeluota pagarba kiekvienam žmogui. Visa tai jis darė tyliai, nesiekdamas būti pastebėtas ir kartu visuomet būdavo šalia, kai to labiausiai reikėdavo kitiems. Jis tikinčiųjų atmintyje išliko kaip tvirtas ir ramus kunigas, su jo veide retai kada dingstančia vos pastebima, bet daug pasakančia švelnia šypsena. Galbūt dėl to jo dvasinis buvimas iki šiol Žemaitijoje, žemėje, kurioje jis paliko ryškiausią pėdsaką, ir juntamas.

NAUDOTA LITERATŪRA:

1. *Vyskupas Vincentas Borisevičius straipsniuose ir dokumentuose*, Vilnius: Lietuvių katalikų mokslo akademija, 2002.
2. Vincentas Borisevičius, *Ganytojiški laišukai*, 2-asis pataisytas ir papildytas leidimas, Vilnius: Lietuvių katalikų mokslo akademija, 2005.
3. Andrius Baltinis, *Vyskupo Vincento Borisevičiaus gyvenimas ir darbai*, (NŽ, t. 4), Roma: Lietuvių katalikų mokslo akademija.

Nuotraukos iš Žemaičių muziejaus „Alka“ rinkinių